

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/75/99

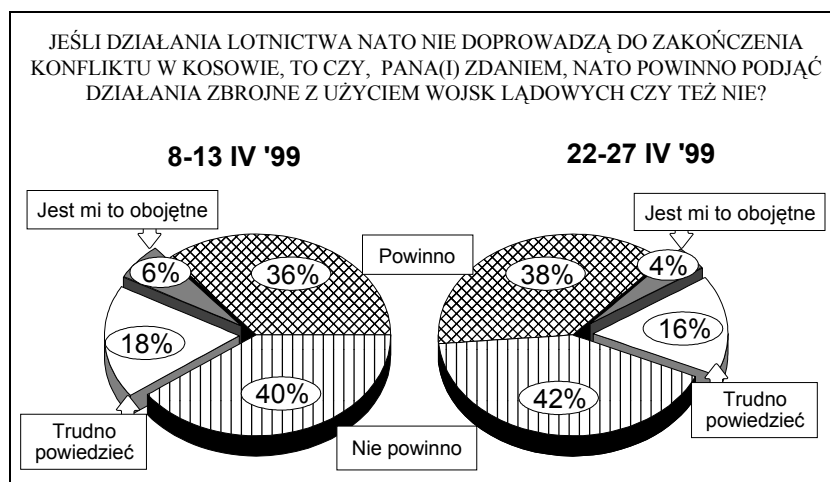
OPINIE O INTERWENCJI NATO W JUGOSŁAWII

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Interwencję NATO w Jugosławii popiera ponad połowa Polaków. W porównaniu z poprzednim pomiarem poparcie to nie uległo zmianie.
- ◆ W sprawie podjęcia przez NATO działań lądowych w Kosowie zdania są podzielone - z nieznaczną przewagą przeciwników akcji wojsk lądowych.

- ◆ Połowa społeczeństwa (51%) jest przeciwna udziałowi żołnierzy polskich w ewentualnych walkach na terenie Kosowa, gdyby zapadła decyzja o podjęciu tam przez wojska lądowe NATO działań zbrojnych. Udział Polaków w takich walkach poparłaby ponad jedna trzecia badanych (37%).
- ◆ Blisko dwie trzecie respondentów (63%) obawia się, że konflikt w Kosowie może w konsekwencji doprowadzić do wojny światowej. W porównaniu z poprzednim pomiarem obawy te wzrosły minimalnie.

W miesiąc¹ od rozpoczęcia przez NATO nalotów na Jugosławię poparcie dla tej akcji utrzymuje się niezmiennie na wysokim poziomie.

Tabela 1

Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne podjęcie zbrojnej interwencji przez państwa NATO w związku z konfliktem serbsko-albańskim w Kosowie?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	15-20 X '98	26-29 III '99	8-13 IV '99	22-27 IV '99
	w procentach			
Zdecydowanie słuszne	17	17	23	25
Raczej słuszne	34	31	31	30
Słuszne	51	48	54	55
Raczej niesłuszne	16	20	21	18
Zdecydowanie niesłuszne	11	16	10	13
Niesłuszne	27	36	31	31
Trudno powiedzieć	22	16	15	14

Interwencję NATO w Jugosławii zdecydowanie częściej popierają mężczyźni niż kobiety, ludzie młodzi i w średnim wieku (do 54 roku życia) niż starsi, mieszkańcy miast powyżej 100 tys. ludności niż wsi i małych miast. Z kolei przeciwników tej akcji można spotkać głównie wśród badanych w wieku emerytalnym, z wykształceniem podstawowym, a także wśród rolników i robotników niewykwalifikowanych.

¹ Sondaż „Omnibus” przeprowadzono w dniach od 22 do 27 kwietnia '99 na liczącej 1095 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych Polaków.

Stosunek do interwencji NATO w Jugosławii wiąże się też z poglądami politycznymi respondentów. Ogólnie rzecz biorąc, poparcie dla tej akcji częściej deklarują badani o poglądach prawicowych niż lewicowych, częściej zwolennicy partii obecnej koalicji rządowej niż ugrupowań opozycyjnych.

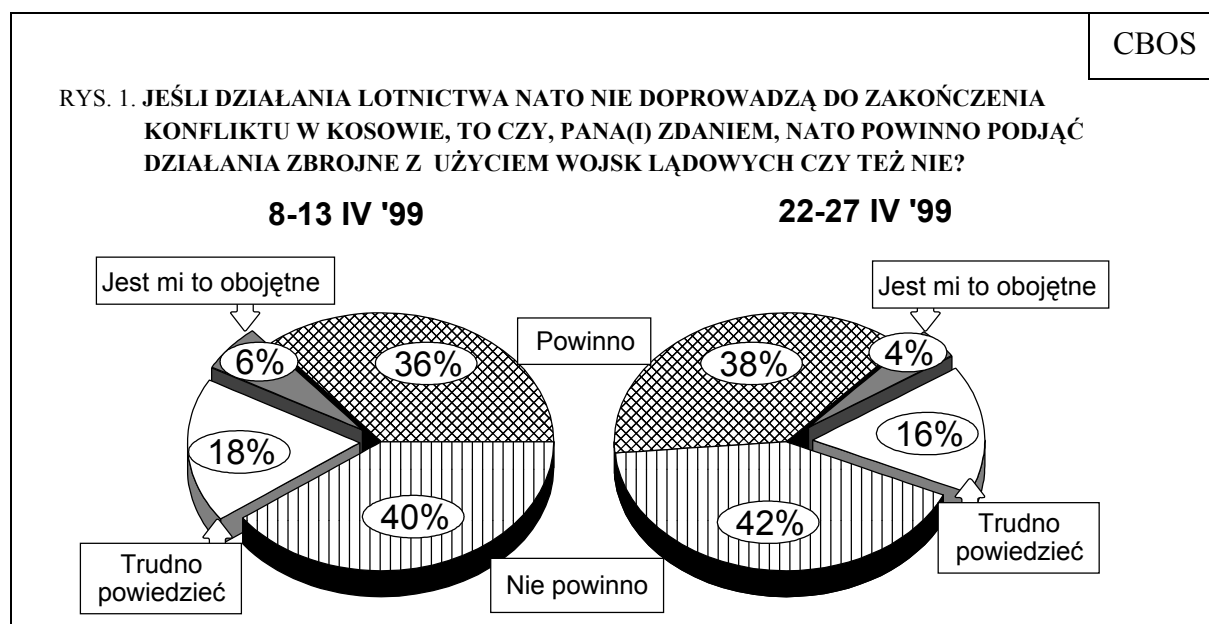
Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy interwencję NATO w Jugosławii uważa Pan(i) za:								
	słuszną			niesłuszną			Trudno powiedzieć		
	26-29 III	8-13 IV	22-27 IV	26-29 III	8-13 IV	22-27 IV	26-29 III	8-13 IV	22-27 IV
	w procentach								
AWS	73	76	71	16	12	21	11	12	8
PSL	45	57	55	39	37	35	16	7	10
SLD	58	50	57	35	35	35	7	15	8
UW	73	75	86	23	18	14	4	7	0
Niezdecydowani	39	53	53	32	26	27	29	21	20
Nie zamierzający głosować	35	49	48	43	33	31	22	18	21

Mimo że nadal zdecydowana większość elektoratu AWS aprobuje interwencję NATO w Jugosławii, to jednak zauważalny jest wzrost odsetka jej przeciwników. Z kolei wśród wyborców UW przeciwnie - nastąpił znaczny wzrost aprobaty, wskutek czego obecnie jest ona wyraźnie większa w elektoracie UW niż AWS, odmiennie niż dwa tygodnie wcześniej, kiedy to zwolennicy partii koalicyjnych nie różnili się stosunkiem do tej akcji NATO. Niezmiennie ponad jedna trzecia sympatyków SLD jest przeciwna interwencji NATO, natomiast liczba popierających ją - po spadku w pierwszej połowie kwietnia - wzrosła. Stosunek do bombardowania Jugosławii nie zmienił się w porównaniu z poprzednim pomiarem zarówno wśród zwolenników PSL, jak i wśród badanych o niewykryształizowanych sympatiach partyjnych oraz deklarujących brak zainteresowania wyborami.

STOSUNEK DO EWENTUALNEGO PODJĘCIA PRZEZ NATO OPERACJI LĄDOWEJ W KOSOWIE

W porównaniu z poprzednim pomiarem praktycznie nie uległ zmianie stosunek badanych do podjęcia przez NATO operacji lądowej w Kosowie. Zdania na ten temat nadal są podzielone - z niewielką przewagą przeciwników takiej operacji.

Zwolennicy podjęcia przez NATO akcji lądowej w Kosowie wyraźnie przeważają wśród mężczyzn oraz ludzi młodych (poniżej 35 roku życia), szczególnie uczniów i studentów, a także wśród pracowników fizyczno-umysłowych, w mniejszym stopniu - także wśród mieszkańców miast średniej wielkości, badanych z wykształceniem średnim oraz przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji. W pozostałych grupach społeczno-demograficznych odsetki zwolenników i przeciwników się równoważą bądź więcej jest osób przeciwnych podjęciu przez NATO operacji lądowej. Zdecydowanym sprzeciwem wyróżniają się osoby z wyższym wykształceniem, w wieku emerytalnym, kobiety oraz mieszkańcy wielkich metropolii.

Charakterystyczne jest, że poglądy polityczne w znacznie mniejszym stopniu różnicują opinie na temat użycia w Kosowie wojsk lądowych NATO niż opinie o samej interwencji. Także zróżnicowanie zdań w tej sprawie w elektoratach poszczególnych ugrupowań politycznych jest obecnie mniejsze niż dwa tygodnie wcześniej.

Tabela 3

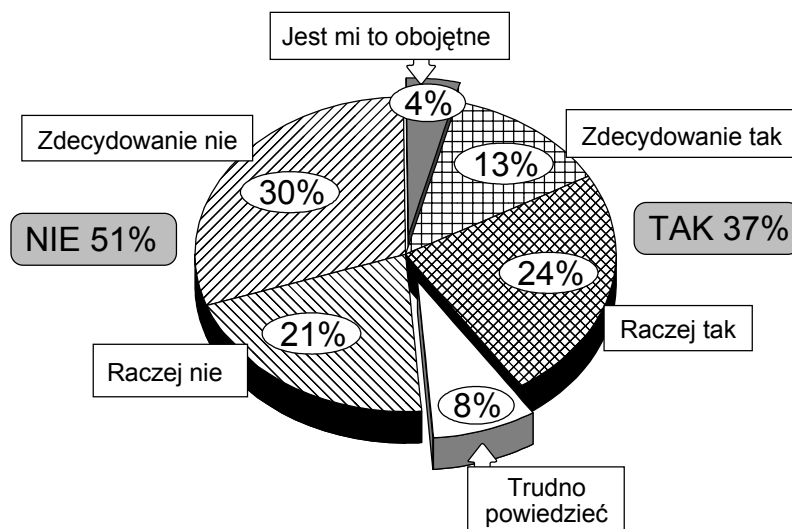
Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jeśli działania lotnictwa NATO nie doprowadzą do zakończenia konfliktu w Kosowie, to czy, Pana(i) zdaniem, NATO powinno podjąć działania zbrojne z użyciem wojsk lądowych czy też nie?							
	Powinno		Jest mi to obojętne		Nie powinno		Trudno powiedzieć	
	8-13 IV '99	22-27 IV '99	8-13 IV '99	22-27 IV '99	8-13 IV '99	22-27 IV '99	8-13 IV '99	22-27 IV '99
	w procentach							
AWS	59	54	2	1	26	32	13	13
PSL	38	50	3	1	44	41	15	8
SLD	34	38	3	3	49	48	15	12
UW	33	55	0	4	61	31	6	10
Niezdecydowani	31	34	3	5	37	36	29	25
Nie zamierzający głosować	33	31	9	4	38	44	20	21

Znaczny wzrost poparcia dla ewentualnej akcji lądowej w Kosowie odnotowaliśmy w elektoracie UW, nieco mniejszy - wśród zwolenników PSL. W efekcie jedynie wśród sympatyków SLD przeważa sprzeciw wobec takiej akcji, natomiast potencjalni wyborcy obydwu partii koalicji rządowej nie różnią się w poglądach na ten temat.

STOSUNEK DO UDZIAŁU ŻOŁNIERZY POLSKICH W EWENTUALNYCH WALKACH LĄDOWYCH W KOSOWIE

Mimo że w sprawie podjęcia przez NATO działań lądowych zdania są podzielone, to w opiniach o udziale żołnierzy polskich w tych działaniach wyraźnie przeważa sprzeciw. Jego nasilenie jest stosunkowo mało zróżnicowane w grupach społeczno-zawodowych i demograficznych. Zdecydowanym sprzeciwem wyróżniają się badani w wieku emerytalnym, kobiety i mieszkańcy wsi.

RYS. 2. JEŚLI ZAPADŁABY DECYZJA O PODJĘCIU PRZEZ WOJSKA LĄDOWE NATO NA TERENIE KOSOWA DZIAŁAŃ ZBROJNYCH, TO CZY POPARŁ(A)BY PAN(I) UDZIAŁ W WALKACH ŻOŁNIERZY POLSKICH CZY TEŻ NIE?

Opinie o udziale żołnierzy polskich w ewentualnych walkach lądowych na terenie Kosowa uzależnione są od sympatii partyjnych. Potencjalni wyborcy partii rządzących w większości poparliby uczestnictwo Polaków w operacji lądowej, gdyby zapadła decyzja o podjęciu takiej akcji przez NATO, natomiast większość sympatyków ugrupowań opozycyjnych oraz osób nie zamierzających brać udziału w wyborach wyraziłaby sprzeciw.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jeśli zapadłaby decyzja o podjęciu przez wojska lądowe NATO na terenie Kosowa działań zbrojnych, to czy poparł(a)by Pan(i) udział w walkach żołnierzy polskich czy też nie?			
	Tak	Jest mi to obojętne	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
AWS	58	1	34	7
PSL	39	1	56	4
SLD	38	2	55	4
UW	52	10	32	6
Niezdecydowani	35	8	51	6
Nie zamierzający głosować	30	6	53	11

V Cramer=0,176

OBAWY PRZED KONFLIKTEM ŚWIATOWYM

W drugiej połowie kwietnia praktycznie nie zwiększyły się obawy, że wydarzenia na Bałkanach mogą w konsekwencji doprowadzić do wojny światowej (różnica wskazań mieści się w granicach błędu statystycznego).

Tabela 5

Jak Pan(i) sądzi, czy wydarzenia w Kosowie mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	26-29 III '99	8-13 IV '99	22-27 IV '99
	w procentach		
Raczej tak	56	61	63
Raczej nie	29	25	26
Trudno powiedzieć	15	14	11

Podobnie jak w pierwszej połowie kwietnia, jedynie wśród badanych z wyższym wykształceniem przeważa pogląd, że wydarzenia te raczej nie doprowadzą do konfliktu światowego.

W miesiąc od rozpoczęcia interwencji NATO w Jugosławii poparcie dla tej akcji utrzymuje się na poziomie z pierwszej połowy kwietnia. Nie zmienił się również stosunek do ewentualnej akcji wojsk lądowych NATO w tym rejonie - poglądy na ten temat nadal są podzielone. Natomiast wyraźnie przeważa sprzeciw wobec udziału żołnierzy polskich w razie podjęcia takiej operacji.

W porównaniu z poprzednim pomiarem obawy przed przekształceniem się konfliktu w Jugosławii w wojnę światową w zasadzie się nie zwiększyły, jednak od początku interwencji NATO nastąpił znaczący wzrost tego rodzaju obaw.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy uważa Pan(i) za słuszną czy też niesłuszną podjęcie przez państwa NATO zbrojnej interwencji w związku z konfliktem serbsko-albańskim w Kosowie?

	(%)			
	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	31	14	1095
Płeć				
Mężczyźni	66	24	10	519
Kobiety	46	36	18	576
Wiek				
18-24 lat	63	26	11	156
25-34	61	26	13	193
35-44	59	29	13	229
45-54	59	31	10	225
55-64	45	32	23	106
65 lat i więcej	39	41	19	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	49	33	19	393
Miasto do 20 tys.	52	35	13	126
20 - 100 tys.	63	22	15	235
101 - 500 tys.	57	32	11	213
501 tys. i więcej mieszk.	63	31	6	127
Wykształcenie				
Podstawowe	41	40	20	323
Zasadnicze zawodowe	59	29	12	300
Średnie	65	23	12	392
Wyższe	55	35	10	80
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	29	10	55
Prac. umysł. niż. szczebla	64	21	15	111
Pracownicy fiz. - umysł.	73	17	10	74
Robotnicy wykwalifikowani	66	25	9	102
Robotnicy niewykwalifik.	48	37	15	53
Rolnicy	36	38	25	67
Pracujący na własny rach.	69	28	2	50
Bierni zawodowo				
Renciści	47	35	18	139
Emeryci	42	41	17	212
Uczniowie i studenci	73	22	5	83
Bezrobotni	54	30	16	97
Gospodynie domowe i inni	51	31	18	47
Pracuje w:				
sferze budżetowej	57	28	14	104
sekt. państw., publicznym	65	27	8	115
sp. właśc. pryw. i państwa	70	24	6	85
sekt. pryw. poza rolnict.	65	26	9	180
prywatnym gosp. rolnym	40	36	24	83
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	47	39	13	193
276 - 399	59	30	12	167
400 - 549	59	28	13	243
550 - 799	59	31	10	150
Powyżej 799 zł	61	30	9	125
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	36	15	416
Średnie	57	27	16	459
Dobre	64	28	8	219
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	44	37	19	64
Raz w tygodniu	54	31	15	616
Kilka razy w miesiącu	60	27	13	128
Kilka razy w roku	60	27	13	188
W ogóle nie uczestniczy	57	34	9	97
Poglądy polityczne				
Lewica	60	31	9	280
Centrum	58	32	10	259
Prawica	72	21	7	257
Trudno powiedzieć	34	37	29	296

Tabela 2. Jeśli działania lotnictwa NATO nie doprowadzą do zakończenia konfliktu w Kosowie w Jugosławii, to czy, Pana(i) zdaniem, NATO powinno podjąć działania zbrojne z użyciem wojsk lądowych czy też nie?

(%)

	Powinno	Jest mi to obojętne	Nie powinno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	4	43	16	1095
Płeć					
Mężczyźni	48	3	36	13	519
Kobiety	29	4	49	18	576
Wiek					
18-24 lat	50	3	37	11	156
25-34	48	1	33	19	193
35-44	36	5	47	12	229
45-54	37	5	43	15	225
55-64	30	4	46	20	106
65 lat i więcej	25	4	50	21	186
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	4	44	20	393
Miasto do 20 tys.	42	3	43	12	126
20 - 100 tys.	43	4	38	15	235
101 - 500 tys.	41	3	42	13	213
501 tys.i więcej mieszk.	38	2	48	12	127
Wykształcenie					
Podstawowe	29	4	45	21	323
Zasadnicze zawodowe	41	4	41	14	300
Średnie	44	4	39	14	392
Wysze	34	1	54	11	80
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	47	4	42	6	55
Prac.umysł.niż.szczebła	37	3	45	15	111
Pracownicy fiz.-umysł.	50	3	39	8	74
Robotnicy wykwalifikowani	45	2	39	13	102
Robotnicy niewykwalifik.	40	10	40	10	53
Rolnicy	36	3	38	24	67
Pracujący na własny rach.	42	9	44	5	50
Bierni zawodowo					
Renciści	31	5	41	23	139
Emeryci	29	3	50	18	212
Uczniowie i studenci	54	2	31	13	83
Bezrobotni	35	3	42	19	97
Gospodynie domowe i inni	29	1	51	19	47
Pracuje w:					
sferze budżetowej	36	1	52	11	104
sekt. państw.,publicznym	45	5	40	10	115
sp. właśc. pryw. i państwa	36	4	48	12	85
sekt. pryw. poza rolnict.	51	6	33	9	180
prywatnym gosp. rolnym	36	3	37	24	83
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	31	4	47	18	193
276 - 399	39	5	45	11	167
400 - 549	42	4	39	15	243
550 - 799	36	4	50	10	150
Powyżej 799 zł	47	2	47	4	125
Ocena własnych war. mater.					
Złe	33	4	43	20	416
Średnie	38	4	43	15	459
Dobre	47	2	40	10	219
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	27	4	43	26	64
Raz w tygodniu	39	3	43	16	616
Kilka razy w miesiącu	39	6	35	20	128
Kilka razy w roku	38	5	44	13	188
W ogóle nie uczestniczy	41	2	47	10	97
Poglądy polityczne					
Lewica	43	4	42	11	280
Centrum	40	5	43	12	259
Prawica	48	3	40	9	257
Trudno powiedzieć	22	3	44	30	296

Tabela 3. Jeśli zapadłaby decyzja o podjęciu przez wojska lądowe NATO na terenie Kosowa działań zbrojnych, to czy poparł(a)by Pan(i) udział w walkach żołnierzy polskich czy też nie?

(%)

	Tak	Jest mi to obojętne	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	4	51	8	1095
Płeć					
Mężczyźni	45	4	44	7	519
Kobiety	29	5	57	9	576
Wiek					
18-24 lat	47	6	44	3	156
25-34	42	6	45	7	193
35-44	37	5	51	7	229
45-54	34	4	51	11	225
55-64	36	3	54	6	106
65 lat i więcej	26	3	61	10	186
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	5	58	9	393
Miasto do 20 tys.	43	6	47	4	126
20 - 100 tys.	42	5	43	10	235
101 - 500 tys.	40	3	49	8	213
501 tys. i więcej mieszk.	39	3	52	6	127
Wykształcenie					
Podstawowe	29	5	56	11	323
Zasadnicze zawodowe	42	4	51	4	300
Średnie	39	5	47	9	392
Wyższe	37	4	52	7	80
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	46	3	46	5	55
Prac. umysł. niż. szczebla	37	7	45	12	111
Pracownicy fiz. - umysł.	44	5	46	5	74
Robotnicy wykwalifikowani	46	6	39	10	102
Robotnicy niewykwalifik.	32	11	48	9	53
Rolnicy	27	4	57	12	67
Pracujący na własny rach.	42	2	56	0	50
Bierni zawodowo					
Renciści	29	1	54	15	139
Emeryci	31	2	60	7	212
Uczniowie i studenci	47	2	48	3	83
Bezrobotni	40	7	50	3	97
Gospodynie domowe i inni	32	11	51	7	47
Pracuje w:					
sferze budżetowej	36	4	51	9	104
sekt. państw., publicznym	47	7	40	5	115
sp. właśc. pryw. i państwa	28	2	54	15	85
sekt. pryw. poza rolnict.	46	5	45	4	180
prywatnym gosp. rolnym	25	6	57	12	83
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	30	5	58	8	193
276 - 399	35	5	56	4	167
400 - 549	38	5	47	10	243
550 - 799	38	5	53	5	150
Powyżej 799 zł	46	5	46	4	125
Ocena własnych war. mater.					
Złe	33	4	54	10	416
Średnie	36	4	52	8	459
Dobre	46	5	44	6	219
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	8	57	11	64
Raz w tygodniu	35	4	53	8	616
Kilka razy w miesiącu	45	3	41	11	128
Kilka razy w roku	37	7	51	5	188
W ogóle nie uczestniczy	46	0	47	7	97
Poglądy polityczne					
Lewica	42	4	53	1	280
Centrum	35	4	54	8	259
Prawica	47	6	41	7	257
Trudno powiedzieć	25	4	55	15	296

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy ostatecznie wydarzenia w Kosowie w Jugosławii mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?

(%)

	Raczej tak	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	63	26	11	1095
Płeć				
Mężczyźni	59	32	10	519
Kobiety	66	21	12	576
Wiek				
18-24 lat	66	24	10	156
25-34	54	37	9	193
35-44	64	25	11	229
45-54	68	23	9	225
55-64	67	21	11	106
65 lat i więcej	59	25	16	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	22	13	393
Miasto do 20 tys.	71	20	9	126
20 - 100 tys.	63	28	9	235
101 - 500 tys.	60	30	11	213
501 tys.i więcej mieszk.	50	39	11	127
Wykształcenie				
Podstawowe	68	14	17	323
Zasadnicze zawodowe	66	27	7	300
Średnie	60	31	9	392
Wyższe	42	47	11	80
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	51	44	5	55
Prac. umysł. niż. szczebla	62	30	8	111
Pracownicy fiz.- umysł.	56	33	11	74
Robotnicy wykwalifikowani	73	22	5	102
Robotnicy niewykwalifik.	58	30	12	53
Rolnicy	72	11	16	67
Pracujący na własny rach.	61	31	8	50
Bierni zawodowo				
Renciści	64	18	17	139
Emeryci	63	26	11	212
Uczniowie i studenci	54	34	12	83
Bezrobotni	65	25	9	97
Gospodynie domowe i inni	65	21	14	47
Pracuje w:				
sferze budżetowej	63	34	3	104
sekt. państw., publicznym	61	31	8	115
sp. własc. pryw. i państwa	59	32	9	85
sekt. pryw. poza rolnict.	60	29	11	180
prywatnym gosp. rolnym	69	13	18	83
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	72	20	8	193
276 - 399	69	20	11	167
400 - 549	67	22	11	243
550 - 799	55	37	8	150
Powyżej 799 zł	51	41	7	125
Ocena własnych war. mater.				
Złe	68	22	11	416
Średnie	63	25	13	459
Dobre	54	39	7	219
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	61	27	13	64
Raz w tygodniu	64	25	11	616
Kilka razy w miesiącu	66	25	8	128
Kilka razy w roku	60	26	15	188
W ogóle nie uczestniczy	56	34	10	97
Poglądy polityczne				
Lewica	67	26	7	280
Centrum	65	27	8	259
Prawica	52	38	10	257
Trudno powiedzieć	66	16	18	296